

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

„KOLEKCJE ROŚLIN UŻYTKOWYCH W ŚWIETLE GLOBALNEJ STRATEGII OCHRONY ŚWIATA ROŚLIN 2020”

*organizowanej pod patronatem
Rady Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce*

w ramach XLVI Zjazdu Polskich Ogródów Botanicznych

**13 - 16 czerwca 2016,
Koryciny**

ORGANIZATORZY:

- **Podlaski Ogród Ziołowy w Korycinach**
- **Polska Akademia Nauk Ogród Botaniczny - Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie**
- **Laboratorium Nowych Technologii Wytwarzania Produktów Zielarskich i Oceny ich Jakości w Katedrze Roślin Warzywnych i Leczniczych, SGGW w Warszawie**

WSPÓŁORGANIZATORZY:

- **Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Rudka**
- **Muzeum Rolnictwa im. Księdza K. Kluka w Ciechanowcu**

KOLEKCJA ZASOBÓW GENOWYCH CZOSNKU POSPOLITEGO (*ALLIUM SATIVUM* L.)

MARTA OLAS-SOCHACKA

Instytut Ogrodnictwa
ul. Konstytucji 3 Maja 1/3, 96-100 Skierniewice
e-mail: marta.olas@inhort.pl

Kolekcja odmian miejscowych czosnku pospolitego (*Allium sativum* L.) utrzymywana jest w Instytucie Ogrodnictwa od 1986 roku. Aktualnie kolekcja obejmuje 539 obiektów, w tym 296 obiektów tworzących pędy kwiatostanowe oraz 243 obiekty nie tworzące pędów kwiatostanowych. Pod względem liczby obiektów polska kolekcja czosnku znajduje się na trzecim miejscu w Europie. Największa kolekcja czosnku w Europie zlokalizowana jest w Czechach i obejmuje 648 obiektów. Kolekcja ta została założona w 1951 roku i znajduje się w Crop Research Institute, Olomouc (Smékalová i in., 2010, Stavělková 2008). Drugą kolekcją pod względem liczby obiektów jest kolekcja w Hiszpanii i liczy 633 obiekty (dane pochodzą z europejskiej bazy danych rodzaju *Allium* (ECPGR Database [1])).

Obiekty czosnku utrzymywane w kolekcji polowej Instytutu Ogrodnictwa posiadają dane paszportowe oraz waloryzację cech morfologicznych i użytkowych. Dane znajdują się w systemie informacyjnym Instytutu Ogrodnictwa oraz systemie EGISET Krajowego Centrum Roślinnych Zasobów Genowych (KCRZG) w Radzikowie. Cechy paszportowe, ocena cech morfologicznych i użytkowych oraz inne dane są zapisywane i przekazywane zgodnie z klasyfikatorami cech opracowanymi przez International Plant Genetic Resources Institute (IPGRI), International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV) oraz przez pracowników Instytutu Ogrodnictwa (Kotlińska 1999, Kotlińska 2002, IPGRI 2001[2]).

Z roku na rok liczba obiektów w polskiej kolekcji się zmienia. Pozyskiwane podczas corocznie organizowanych ekspedycji banku genów w kraju i zagranicą, nowe odmiany miejscowe czosnku są włączane do kolekcji, natomiast na skutek niekorzystnych warunków atmosferycznych, bądź porażenia przez choroby lub szkodniki niektóre obiekty giną bezpowrotnie. Kolekcja gromadzona przez wiele lat stanowi olbrzymie bogactwo zmienności cech, które zasługuje na szczególną ochronę. Dlatego też ważne jest stworzenie duplikatów kolekcji polowej. Nowoczesne formy ochrony *ex situ* zasobów genowych polegają na przechowywaniu materiału roślinnego w warunkach spowolnionego wzrostu kultury *in vitro*, bądź zabezpieczeniu go w warunkach ciekłego azotu (-196°C). Takie działania są również podejmowane w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach. Aktualnie w międzynarodowym kriobanku genów rodzaju *Allium* przechowywanych jest 159 obiektów czosnku pospolitego, w tym 74 obiekty z polskiej kolekcji.

Praca została wykonana w ramach programu wieloletniego IHAR-IO (2015-2020), zadanie 1.3 „Gromadzenie, zachowanie w kolekcjach *ex situ*, kriokonserwacja oraz charakterystyka, ocena, dokumentacja i udostępnianie zasobów genowych i informacji w zakresie roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych i miododajnych oraz spokrewnionych dzikich gatunków”, finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.